

مقدمه

رشته آموزش و پرورش و مراقبت در سال‌های اولیه کودکی در دهه گذشته به نحو عمیق و بارزی تغییراتی کرده است تا جایی که می‌توان گفت آموزش‌های فعلی کودکان با آنچه در گذشته وجود داشته و نیز دیدگاه‌هایی که در مورد قابلیت‌ها و توانمندی‌های آنان مطرح بوده، تفاوت‌های بسیار عمده‌ای در وضعیت کنونی یافته است.

امروز عبارت «ابتدا باید به کودکان فکر کرد و برنامه‌های آنان را در سرلوحه کار قرار داد» جایگاه معتبر و زیبایی یافته است. به همین دلیل آشنا کردن مربیان و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت کودک در این سال‌ها با آراء اندیشمندان و مفاهیم تربیتی از اهمیت روزافزونی برخوردار گشته است.

«آلمی (۱۹۶۶) عقیده دارد که بسیار حائز اهمیت است که دیدگاه‌های گذشتگان و پیشکسوتان را به هنگام یادگیری مطالب جدید از نظر دور نگه نداریم، زیرا دانش جدید باید بر اساس دانش و اندیشه‌های پیشین ساخته شوند، بدون اینکه آن‌ها را پاک و مخدوش کرده و یا جایگزین نماییم».

پژوهش درباره تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش دوران اولیه کودکی ما را با افراد مهم و ارزشمندی آشنا می‌کند که بدون تردید جاذبه و نقشی تأثیرگذار بر افکار و اندیشه‌های همگان گذاشته‌اند. شناخت درباره فلسفه آموزش در این سنین که ریشه‌های بسیار عمیق و بنیادی دارد، می‌تواند الهام‌بخش باشد و به مربیان، معلمان و دست‌اندرکاران یاری دهد تا به درک بهتری از حرفه مربیگری و ارتباط خود با کودکان نایل آیند و شناخت شغلی مثبت‌تری پیدا کنند. ناگفته نماند که اندیشمندان عصر حاضر چه در ایران و چه در سایر کشورها عقاید جدیدی دارند که نمی‌توان از

همه آنان در این کتاب یاد کرد.

بخش عمده‌ای از کتاب حاضر در کتابی با عنوان آموزش و پرورش پیش دبستانی و دبستان برای اولین بار در سال ۱۳۷۲ به وسیله دانشگاه پیام نور و به منظور استفاده دانشجویان علوم تربیتی، گرایش آموزش و پرورش دبستانی و دبستان برای درسی با همین نام به چاپ رسید و اکنون کتاب با تغییرات بسیار و افزودن مطالب و ویراستاری جدید به همت سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت) به چاپ می‌رسد. بر خود لازم می‌دانم ضمن تشکر از حامیان و مشوقان تهیه این کتاب که به علت نیاز فراوان بهره‌گیران و معتبر بودن اطلاعات و کمبود دانش در این زمینه برای مربیان، دانشجویان و علاقه‌مندان همواره خواستار تجدید چاپ آن بوده‌اند از اینکه پس از تلاش بسیار سرانجام در تجدید نظر آن موفق شدم خدای را سپاس گویم. در اینجا با توجه به حذفیات و اضافات و نیز روزآمدن کردن مطالب نکاتی را برای خوانندگان گرامی مطرح می‌کنم.

در این چاپ سعی کرده‌ام با تغییر عنوان در به روز کردن بیشتر مطالب، به ویژه در زمینه مبانی و مقدمات و نیز تاریخ اندیشه‌های تربیتی و دیدگاه‌های مربیان بزرگ و تأثیرگذار در دوره پیش از دبستان، توجه خوانندگان را همچنان به زیبایی و گستردگی آراء پیشکسوتان درباره دوره کودکی جلب کنم.

- به فصل پنجم کتاب یک عنوان جدید و کامل به نام عقاید مارگارت و راشل مک‌میلان اضافه شده است که به عنوان مؤسسان و پایه‌گذاران اولین مهدهای کودک در انگلستان و جهان مشهورند.

- مطالبی که صرفاً دوره دبستان را محور قرار داده بودند به علت متمرکز کردن محتوای حاضر در سال‌های اولیه حذف شد.

- به کلیه فصول مطالبی جزئی و کلی افزوده شده است.

- منابع فارسی و انگلیسی به روز شده است.

- عنوانی به نام گاه‌نامه^۱ را با تلاش بسیار تهیه کرده و به بخش پایانی کتاب

افزوده‌ام که تلاش‌ها و فعالیت‌های بزرگان و اندیشمندان، مؤسسات و سازمان‌های جهان را از سال‌های ۱۴۰۰-۲۰۰۵ در زمینه پیش از دبستان دربرمی‌گیرد. این گاه‌نامه در حقیقت چشم‌بینای فعالیت‌ها در زمینه کار برای کودکان و زحمات تلاشگران جهانی است.

- در نهایت اینکه افزودن مطالب نو در هر بخش، دانش و اطلاعات قابل اعتبار بیشتری را فراهم آورده است.

امید فراوان دارم که مجموعه حاضر مورد استقبال و استفاده مخاطبان، به ویژه مریبان، دانشجویان و دانش‌پژوهان عرصه تعلیم و تربیت کودک، قرار گیرد. آرزوی قلبی و همیشگی اینجانب به عنوان دوستدار کودکان همواره این بوده است که بتوانم با تدوین کتب و اطلاعات، نگرش‌های حرفه‌ای را در این سطح ارتقا بخشم و تلاش والدین و بزرگ‌ترهایی را که به امر آموزش و مراقبت کودکان اشتغال دارند به خاطر خیر و صلاح کودکان و جامعه مورد تشویق قرار دهم.

از آنجا که کتاب حاضر برای استفاده دانشجویان رشته علوم تربیتی با گرایش پیش از دبستان و دبستان و برای پوشش دادن درسی به همین نام در دوره کارشناسی تنظیم شده است، ان‌شاءالله از نقطه‌نظرات مدرسان، اساتید و دانشجویان بهره‌مند گردم و همچنین کتاب منبعی برای سایر علاقه‌مندان و دانش‌پژوهان باشد. از سازمان «سمت» نیز به خاطر همکاری و همت در چاپ کتاب قدردانی و سپاسگزاری می‌کنم.

دکتر فرخنده مفیدی

زمستان ۱۳۹۰